

Speeltuinregeling 2025-2027: Buiten spelen in Borsele

Buiten spelen in Borsele

Grondslag: Gemeentewet, artikel 108

Hoofdstuk 1. Buiten spelen in Borsele

Buiten spelen is essentieel voor de gezondheid en ontwikkeling van kinderen. Het stimuleert de motorische, cognitieve en zintuigelijke ontwikkeling en zorgt voor meer creativiteit. Daarnaast verbetert het samen spelen de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen al op jonge leeftijd. Ze leren om samen te werken, rekening te houden met elkaar en conflicten op te lossen. Buiten spelen verbindt! We willen daarom dat zo veel mogelijk kinderen in Borsele buitenspelen.

Anleiding

Gemeente én inwoners zijn samen verantwoordelijk voor de invulling van de (in)formele speelruimte. Binnen gemeente Borsele hebben we 44 speelplekken waar we samen met vijftien betrokken speeltuinverenigingen zorg voor dragen (peildatum: november 2024). Om dit goed te laten verlopen, zijn spelregels nodig. Met deze regeling 'Buiten spelen in Borsele' willen we duidelijke regels en richtlijnen publiceren die aansluiten op de praktijk. Op deze manier is voor elke betrokken partij helder hoe we gezamenlijk de speeltuinen in Borsele veilig en aantrekkelijk houden voor iedereen.

Deze speeltuinregeling is tot stand gekomen op basis van input en feedback van de vrijwilligers van de vijftien speeltuinverenigingen, interne adviseurs en informatie van andere gemeenten. We danken de speeltuinverenigingen voor hun waardevolle inbreng en samenwerking.

Hoofdstuk 2. Regels en richtlijnen

Wettelijke verplichting

De wettelijke verplichting voor de veiligheid van sport- en speeltoestellen is vastgelegd in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS) 2023. Het WAS beschrijft de eisen aan de veiligheid van de productie en het beheer van sport- en speeltoestellen in de openbare ruimte. Na productie worden deze toestellen gekeurd op basis van normen van het zogenaamde Nederlands Normalisatie-Instituut (NEN). Alle officiële normen voor producten en diensten in Nederland zijn te vinden bij het NEN. Hieronder vallen onder andere ook de Europese (NEN-)EN-normen, waarin de Europese kwaliteitseisen vastgelegd zijn. De afspraken over het beheer en onderhoud van de speelruimte, -toestellen en ondergronden beschrijven we in hoofdstuk 4.

Eigenaarschap en aansprakelijkheid

Vallen en opstaan is een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling van kinderen. Buitenspelen heeft altijd een risico, dat is onderdeel van het spel. Volledige veiligheid bij het buitenspelen kunnen we daarom niet bieden, veilige speeltoestellen wel. De speeltoestellen in gemeente Borsele zijn grotendeels geplaatst op gemeentelijke grond. Dit betekent dat de gemeente door natrekking juridisch eigenaar van de speeltoestellen is, ongeacht door wie deze gekocht zijn. De gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid van deze speelterreinen. Als gemeente dragen we deze verantwoordelijkheid door ons toezicht (inspecties) op de veiligheid van de speeltoestellen. Daarnaast is onze WA-verzekering ook van toepassing op de speelvoorzieningen.

Inspecties en logboeken

Het is een wettelijke verplichting voor gemeenten om minimaal één keer per jaar een veiligheidsinspectie uit te laten voeren. Daarnaast moet de beheerder voor de speeltoestellen een certificaat van goedkeuring en technisch constructiedossier (logboek) hebben. In dit logboek staan gegevens over onder andere de fabrikant/importeur, de keuringen en huidige staat van onderhoud. De logboeken maken het mogelijk efficiënt te controleren of de beheerder de wettelijke beheersverplichtingen nakomt. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) kan altijd het logboek van een toestel opvragen. Gemeente Borsele bewaart de logboeken zelf. Op die manier belasten we de vrijwilligers van de speeltuinverenigingen hier niet mee.

Speeltuinen zijn voor jong én oud

Als gemeente streven we ernaar dat iedere inwoner een leven lang kan sporten en bewegen in Borsele, ongeacht leeftijd, beperking, inkomen of andere drempels. Dat alle kinderen buiten kunnen spelen is hiervoor een belangrijke voorwaarde. Maar speeltuinen zijn meer dan alleen een plek voor kinderen: ze zijn een ontmoetingsplek voor jong en oud en bevorderen de leefbaarheid in onze kernen.

(Groot)ouders ontmoeten elkaar en brengen samen buiten tijd door. Speeltuinverenigingen verbinden inwoners door bijvoorbeeld de speeltuindagen die ze organiseren. Ook dit draagt bij aan de leefbaarheid en sociale cohesie in een buurt. Speeltuinen stimuleren onderlinge contacten en werken drempelverlagend om elkaar te ontmoeten in een gezonde omgeving. Dit wordt alleen maar meer gestimuleerd door de speeltuindagen die diverse speeltuinverenigingen organiseren in Borsele. Daarnaast zijn speeltuinen vaak een groene omgeving, wat bijdraagt aan de gezondheid van omwonenden en thema's zoals klimaatadaptatie.

Raakvlakken andere beleidsterreinen

Het speeltuinbeleid heeft veel raakvlakken met andere beleidsterreinen binnen zowel het fysieke als sociale domein. Denk hierbij aan sport, leefomgeving, klimaat, gezondheid en welzijn. We werken op deze domeinen samen met als doel een gezonde, sociale en beweegvriendelijke (speel)omgeving voor jong en oud. Bij nieuwbouwplannen en inbreidingsprojecten onderzoeken we of we ruimte voor openbare beweeg- en/of speelvoorzieningen in de planontwikkeling mee kunnen nemen. De invulling hiervan stemmen we af met de desbetreffende speeltuinvereniging. Indien mogelijk betrekken we hier ook (toekomstige) bewoners en gebruikers bij.

Hoofdstuk 3. Wat willen we bereiken?

Recent onderzoek in opdracht van Jantje Beton (2023) laat zien dat kinderen steeds minder buiten spelen. 21% van de kinderen geeft aan dat ze te weinig tijd hebben om buiten te spelen. Het onderzoek noemt het verschil in het aantal kinderen waarmee kinderen binnen- of buitenspelen opvallend: 25% van de kinderen die binnen spelen doen dit alleen. Buiten speelt 62% met 3 of meer kinderen samen. Om deze landelijke trend te keren, zien we voor onszelf een uitdaging. Het is onze visie dat alle kinderen in Borsele gezond opgroeien en gestimuleerd worden om samen buiten te spelen.

Formele en informele speelruimte

Buiten spelen kan natuurlijk in principe overal. Binnen de openbare ruimte maken we echter onderscheid tussen de informele en de formele speelruimte. De informele speelruimte bestaat uit de ruimte waar kinderen leven en (zonder speeltoestellen) kunnen spelen, zoals gewoon op straat, in het bos of op de stoep. Onder de formele speelruimte verstaan we de plekken die specifiek en exclusief zijn ingericht voor de speelfunctie: op deze plekken zijn speeltoestellen geplaatst. Ze vullen de informele speelplekken aan. Het aanbod van voldoende (in)formele speelruimte is afhankelijk van het aantal kinderen in een bepaald gebied.

Missie

Onze missie is om veilige en aantrekkelijke speelplaatsen te realiseren voor alle Borselse kinderen (0-18 jaar). Om dit te (blijven) realiseren, werken we nauw samen met de speeltuinverenigingen. Zij vertegenwoordigen de inwoners van elke kern en betrekken vaak kinderen uit het dorp bij de keuze voor een nieuw toestel. Deze vorm van kinderopparticipatie juichen we toe als gemeente. Samen zetten we ons in voor uitdagende speelplekken voor elke leeftijdsgroep. We evalueren onze inzet hiervoor via de halfjaarlijkse gezamenlijke speeltuinoverleggen. Ook nodigen we via ons participatieplatform inwoners uit om mee te denken over de speelvoorzieningen in Borsele en hun mening hierover te geven.

Speeltuinomgevingen

Als gemeente willen we dat ieder kind kan opgroeien in een veilige, gezonde en leerrijke/aantrekkelijke speelomgeving. Hiervoor is het van belang dat de speeltuinen vrij toegankelijk zijn (m.u.v. speeltuin Nieuwdorp en de Blauwe speeltuin in 's-Gravenpolder) en goed onderhouden worden. Dit doet de gemeente Borsele in samenwerking met de speeltuinvereniging in iedere kern. De taakverdeling met betrekking tot het (groen)onderhoud van de speeltuinen is vastgelegd in werkafspraken tussen elke vereniging en de gemeente. Deze afspraken zijn onderdeel van de gebruiksovereenkomsten. In de basis beheert de speeltuinvereniging de toestellen en betreft ze inwoners bij de (nieuwe) inrichting van een speeltuin. Bij aanpassingen kijken de speeltuinvereniging en gemeente naar de toegankelijkheid van de speeltuin en de mogelijkheden om de speeltuin inclusiever te maken, bijvoorbeeld voor kinderen of ouderen in een rolstoel. Als onderdeel van onze visie op gezond opgroeien zijn alle speelplekken in gemeente Borsele rookvrij.

Schoolpleinen

Op dit moment zijn er in Borsele zeventien basisscholen. De (speel)ruimte bij scholen vormt vaak een belangrijk deel van de speelruimte voor kinderen. Schoolpleinen bieden een fijne plek voor kinderen om voor, tijdens en na schooltijd of in vakanties buiten te spelen in een bekende omgeving. Er zijn geen directe wettelijke eisen over de openbaarheid van een schoolplein, maar over het algemeen geldt dat tijdens de openingstijden van de school, de school ook verantwoordelijk is voor het wel en wee op het schoolplein. Zodra de school dicht is, kan je spreken van een openbare ruimte waar primair de gemeente voor verantwoordelijk is. Het is belangrijk dat hier duidelijk afspraken over gemaakt worden.

Inclusief en natuurlijk spelen

Als gemeente stimuleren we het gebruik van duurzame materialen en natuurlijke speelaanleidingen. Ook zijn we voorstander van inclusieve speelplekken en speeltoestellen, waar kinderen met én zonder beperking (rolstoel) gebruik van kunnen maken. Een inclusieve speelplek gaat over meer dan inclusieve toestellen. Het Samenspeelnetwerk hanteert de 100-70-50-regel. Een speelplek waar kinderen met en zonder handicap elkaar kunnen ontmoeten én samen spelen is een speelplek waar iedereen 100% welkom is; 70% van de speelaanleidingen bereikbaar is voor iedereen, en; 50% van de speelaanleidingen bespeelbaar is voor ieder kind en gericht is op het stimuleren van ontmoeting en samen spelen. Een speelplek die aan de voorwaarden 100-70-50 voldoet, noemen we een samenspeelplek. Als gemeente ondersteunen we speeltuinverenigingen die een speeltuin willen omvormen tot een samenspeelplek door advies en hulp bij fondsenwerving te bieden. Speeltuinverenigingen zijn vrij om zelf te bepalen of ze hiermee aan de slag gaan en welke toestellen zij willen aanschaffen. Het voornemen om een nieuw toestel te zetten moet echter altijd wel eerst worden afgestemd met de gemeente. Overgaan tot aanschaf kan alleen na schriftelijke goedkeuring van de opzichter groen.

Hoofdstuk 4. Samenwerking

Bij elk spel en elke samenwerking horen spelregels: duidelijke richtlijnen over hoe we samenwerken aan een veilige en aantrekkelijke speelomgeving voor alle kinderen in Borsele. Hierin vervullen verschillende partijen hun eigen rollen met eigen taken en verantwoordelijkheden.

Rol van de gemeente

De gemeente is door natrekking juridisch eigenaar van de speeltoestellen die met gemeentegrond verenigd zijn. Ze moet ervoor zorgen dat de speeltoestellen bij normaal gebruik geen gevaar voor de gezondheid en veiligheid van de gebruikers veroorzaken. Hiervoor moeten de toestellen minimaal één keer per jaar door een externe keuringsinstantie geïnspecteerd worden (veiligheidsinspectie). Daarnaast voert de gemeente ook zelf functionele inspecties uit. De resultaten van de inspecties en de onderhoudswerkzaamheden worden vastgelegd in een logboek. Het is de taak van de gemeente om de inspecties uit te laten voeren en de resultaten te delen met de speeltuinverenigingen en scholen. Daarnaast organiseert de gemeente twee keer per jaar een gezamenlijk speeltuinoverleg en kunnen speeltuinverenigingen ook zelf individuele overleggen aanvragen. Ten slotte is de gemeente de subsidieverstrekker op basis van de Subsidieregeling speeltuinverenigingen 2025.

Rol van de speeltuinverenigingen

De vijftien speeltuinverenigingen zijn de belangrijkste partner bij de uitvoering van deze speeltuinregeling. Het beheer van de speelplekken in de gemeente Borsele is voor een groot deel in handen van de vrijwilligers van deze speeltuinverenigingen. In de praktijk komt het erop neer dat speeltuinverenigingen zich bezighouden met het dagelijks onderhoud van de speeltuinen. Zij verven bijvoorbeeld de toestellen, leggen onderhoud, maken plannen voor herinrichting van de speeltuin en de aanschaf van nieuwe speeltoestellen. Ook vragen zij subsidie aan, organiseren eventueel activiteiten in de speeltuin en/of houden ledenadministratie bij. Daarnaast houden zij beperkt toezicht (visuele inspecties). Voor het beheer van de speeltuinen heeft de gemeente met elke vereniging een gebruiksovereenkomst afgesloten. Hierin staan de specifieke taken en verantwoordelijkheden van de vereniging nader omschreven. Voor de uitvoering van deze taken ontvangt elke speeltuinvereniging een subsidie. De ondergronden van de speeltuinen zijn in het beheer van de gemeente. In de gebruiksovereenkomsten is een beslisboom opgenomen, waarmee helder wordt op basis waarvan er een keuze voor een bepaalde ondergrond wordt gemaakt.

Onderhoudsmaatregelen

De gemeente Borsele geeft de resultaten van de functionele inspecties en de veiligheidsinspecties door aan de speeltuinverenigingen. Als deze resultaten leiden tot het nemen van onderhoudsmaatregelen, zijn de speeltuinverenigingen verplicht deze uit te laten voeren en hierover terug te koppelen naar de gemeente. Nieuwe informatie met betrekking tot de staat van speeltoestellen geven speeltuinverenigingen altijd zo snel mogelijk door aan gemeente Borsele. In geval van een ongeval is het namelijk belangrijk dat er een goed dossier is, waaruit blijkt dat de gemeente aan haar verplichtingen heeft voldaan. Speeltuinverenigingen zijn daarnaast voor inwoners het eerste aanspreekpunt bij nieuwe plannen of ideeën voor de speeltuin.

Rol van de scholen

De toestellen op de schoolpleinen zijn eigendom van de schoolbesturen. Scholen ontvangen dan ook geen subsidie voor het onderhoud of de aanschaf van speeltoestellen. Voor alle scholen in Borsele organiseert en financiert de gemeente de inspecties van de speeltoestellen op de schoolpleinen. De gemeente houdt daarnaast ook voor hen de logboeken bij. Ook voor scholen geldt: als de resultaten van de inspecties leiden tot het nemen van onderhoudsmaatregelen, zijn de scholen verplicht deze zo spoedig mogelijk uit te laten voeren. Daarnaast zijn zij verplicht de uitgevoerde werkzaamheden terug te koppelen naar de gemeente, zodat deze verwerkt kunnen worden in de logboeken. Als er kleine re-

paraties gedaan moeten worden, dan doet de gemeente dat. Eventuele materialen die worden aangeschaft, worden bij de schoolbesturen in rekening gebracht. Als er grote reparaties uitgevoerd moeten worden, wordt dit gemeld bij het betreffende schoolbestuur. Dan worden afspraken gemaakt wie de reparaties laat uitvoeren. Als de gemeente dit voor het schoolbestuur doet, worden de kosten in rekening gebracht bij het betreffende schoolbestuur. De inspectierapporten worden bij de gemeente bewaard. In de overeenkomst 'openbaarheid schoolplein' is opgenomen dat de gemeente verantwoordelijk en aansprakelijk is voor de schade bij vandalisme.

Weghalen of verplaatsen speeltoestellen

Het is belangrijk dat toestellen onderhouden blijven of na afkeuring verwijderd worden. Wanneer een speeltoestel na inspectie onveilig wordt verklaard, dan neemt de gemeente direct contact op met de speeltuinvereniging of school. De speeltuinvereniging heeft de keuze om het toestel te verwijderen of te repareren. Bij nalatigheid bij het nemen van onderhoudsmaatregelen door de speeltuinverenigingen en/of de scholen zal de gemeente omwille van de veiligheid zelf maatregelen nemen, zoals het verwijderen van een onveilig toestel. De kosten die hiermee gepaard gaan, komen voor rekening van de betreffende speeltuinvereniging of school.

Hoofdstuk 5. Financiën en ondersteuning

Subsidieregeling

Speeltuinverenigingen zijn economisch eigenaar van de speeltoestellen in hun kern. Dit betekent dat zij verantwoordelijk zijn voor de financiën. Elke speeltuinvereniging kan een subsidie bij de gemeente aanvragen voor het onderhoud van de speeltuinen en de aanschaf van nieuwe speeltoestellen. De voorwaarden van deze subsidie zijn omschreven in de Subsidieregeling speeltuinverenigingen 2025.

Fondsenwerving

Om extra inkomsten te genereren, kunnen speeltuinverenigingen aanspraak maken op fondsen ten behoeve van bijvoorbeeld de leefbaarheid of toegankelijkheid van de speelomgeving. De gemeente speelt hierbij een ondersteunende rol. Ook kunnen verenigingen extra financiële steun zoeken bij leden, inwoners en/of lokale ondernemers.

Ondersteuning

Naast een financiële bijdrage aan de toestellen kan de gemeente ook op andere manieren faciliteren. Dit doet Borsele bijvoorbeeld door te adviseren over geschikte toestellen, (nieuwe) fondsen te delen en informatie te verstrekken over de organisatie van een vereniging of verenigingsinitiatief. Ook brengen we initiatiefnemers met elkaar in contact, helpen we via communicatiemiddelen om vrijwilligers te werven en brengen we lokale partijen samen. Verenigingen en gemeente zorgen samen ervoor dat alle kinderen in Borsele optimaal kunnen spelen in een gezonde, veilige en prettige leefomgeving waar jong en oud welkom zijn.

Aldus vastgesteld in de vergadering van burgemeester en wethouders van 18 maart 2025.